

Szerkesztőségi iroda:

Rimaszombat, Losonezi-utca 24. sz. a. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentetlen levelek nem fogadhatók el.

Kéziratok nem adhatók vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R-szombat, Losonezi-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadó-hivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetmény-, nyilttér- és felszámolások.

Hirdetési díj:

Egy négy hasábos petitsor terfoglata . . . . . 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után . . . . . 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor . . . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont” kiadó-hivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. — Az előfizetéseket legegyszerűbben postautalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán a kiadó-hivatal vesz fel.

A Schulverein elleni tüntetések alkalmából.

(d.) Mit akar a Schulverein, bajos volna megmondani. Nagy Károly idejétől fogva nyílt harcban és titokban igyekeznek a német sógor lábát az Al-Dunán is megvetni. Mindannyiszor kudarcot vallott vele. Katonája érezte a magyar kéz súlyát, emissáriusai vagy foglalás céljából hozzánk boesított rajai hamar alakultak át a magyar ég és levegő hatása alatt, felvették a magyar ruházatot, magyar szokásokat, életmódot; velünk kezdtek érezni s lelkesülni azon hazáért, mely nekik kenyeret és életet ad. Csak nyelvükben különböznek még némileg mi tőlünk. Ezen gyenge külső káposzra építettek a tudós német professorok, midőn nagy hűhóval megindították a Schulvereint, hogy a nagy veszedelemben és elnyomatásban vélt magyar németjeinket vagy helyesebben mondva német ajku magyarjainkat megmentsek. Mélyebben tekintve nem egyéb ez, mint az ezer éves terv megújítása e századnak megfelelő alakban. Kulturharc politikai háttérrel, oly vállalat, melyre Bismark egész leleményessége, Moltke összes hadi tudománya s Németország ereje nem elég, mert Európa jelen hatalmi állásának gyökerestől való felforgatását előzolja.

Tapasztalt rendőrök a betörés módjából ráismernek a tolvajra. A bonyolítás módjából, a megválasztott eszközökből ráismerhetünk a kézre s reá a célzatra is. Ismerünk már s azért részen állunk.

A művelődés, nemzetiség és közgazdasági érdekek jelszával indulnak utra a német egyetemi professorok ellenünk. A „Kulturkampf” új kiadása akart lenni, mely ha sikerre vezet, a magyarnak nagy veszedelmére válik. De hiába jöttek Heinze, Löher és társai, hiába díkezióztak, hiába küldték riadalmaikat világig. Hazafias németjeink méltó felháborodással utasították vissza a felajánlott segítséget. E haza minden jótétteményében, szabadságában a magyarral egyiránt részesülő magyar nonfiaknak vallják magukat, kik magukra s gyermekeikre nézve csak szerencsének tartják, ha arra, — mihez eddig csak nagy áldozatok árán jutottak, — helyben is alkalom nyújtatik nekik s otthon sajátíthatják el e haza közös nyelvét, a magyart. A nagy zaj mesterséges előidézésére okot szolgáltató erdélyi szászok pirulva látják német társaik ünneplés és tömeges tiltakozásait. Nem gondolták, hogy a mozgalom épen ellenkező célt ér s a magyarság javára fordul.

Dobsinai testvéreinknek, kik mindig e haza hű fiai voltak, velünk örültek és velünk sirtak, újabban pedig nyelvben is igyekeznek hozzánk közelebb jutni, nem volt szükség hazafiságukat resolúció által nyilvánítani. Haladjanak következetes kitartással a megkezdett uton s idővel olyan bástyájává válnak a magyarságnak, minővel már a szintén németből önként megmagyarosodott Rozsnyó városának hazafias polgáraiban bírnak.

T Á R C Z A.

A szerdai napfogyatkozás.

Ha valamelyik földművelő polgártársunk leveszi könyvtára polcáról már t. i. a mestergerendáról könyvtára egyetlen példányát a „százszentendős kalendáriom”-ot, mely nyomtatott Bagó Mártonnál az urnak 1882-ik esztendőjében s melyben az is foglaltatik, hogy mely napon lesz az idő borongó-derengő, melyiken pedig lesz derengő-borongó már illeten módon mindig igazza lévén, megtalálja ott özvönvíz előtti betűkkel kirakva, hogy május hó 17-én fogyatkozás lesz a napban, kezdődik 6 óra 8 perczkor, végződik 11 óra 35 perczkor délelőtt, a teljesség pedig tart 7 óra 10 percztől 10 óra 35 perczig teljes lesz Egyiptomban, Arabiában Perzsákországban és a Turkokéban, nálunk csak részlegesen lesz látható.

Igaz-a mondja ő kigyelme ördöge van az astromókusnak, hogy így előre kitudja fundálni.

De hát hogy is van az, hogy a világ világossága egyszerre csak fényes nappal elvonja sugarait, tőlünk egészben, vagy részben s megfoszt minket éltető fényének melegétől. Igen egyszerű az ok, holdunk pályáján gördülve a föld körül a nap és földünk közé helyezkedik úgy, hogy a föld, hold és nap középpontjai egy vonalba esnek, így a hold mint lámpa ellenző működik mindaddig, míg mind három égitest tova rohanva a nehézkedés által előírt pályákon egy más irányt, más helyzetet nem vesz fel s így az égi testek egymás iránti helyzete meg nem változik.

Ezen tünemény létre jönne minden 29 napban egyszer, ha a hold és föld pályáik egy síkban feküdnének, de ez nincs így, mert a holdpálya ferdén fekszik a földpálya vonalán úgy, hogy félhold-hónapig alatta, félhold-hónapig felette jár a hold, s két ponton metszi a földpálya síkját, e e pontok fel és leszálló esomó pontoknak nevezetvén, így tehát csakis akkor lehet napfogyatkozás, ha a hold esomópontja éppen a nap és föld közé esik s ezen tünemény természetszerűleg csakis új holdkoron állhat be, tehát kell, hogy új hold mindig a esomóponton legyen, ez pedig nincs így minden hónapban, mert a esomópont helyzete folyton

Rajtatok lenne azonban a sor, tót atyánkfiai, rajtatok, kiknek feltolt vezéreik azt igyekeznek veletek elhitetni, hogy az a magyar, ki ezer éve vért ont azon szabadságért, melyben benneteket is részesít, a ti elnyomótok, hogy nyelvek, ősi szokásaitok megtartásában igazságtalanul bánnak veletek. Fogadatlán prókátorok, tudjuk. De sokan mennek lépre ott is, hol évszázados gazdasági, ipar, üzleti sőt eszladi összeköttetés a nyelvkülönbség okozta határokat rég eltörölte, hol békés egyetértés és megelégedés honolt, a hamis apostolok szítása és bujtogatása következtében lábra kezd kapni a visszavonás, béketlenség és türelmetlenség véstjelző esirája. Ily elveket hirdető újságok és könyvek terjesztésével élesztik tovább a szikrát.

Meddig tartson ez így? Egynehány agyafúrt egyén miatt kompromitáltak a hazafias kötelességeit pontosan teljesítő nagy többség is. Nem érkezett-e el annak az ideje, hogy hazafias tót atyánkfiai is meghazudtolják feltolt vezéreiknek világig boesított yészkiáltásait, s őket magukra hagyják, mint ezt németjeink az erdélyi szászok és a német professorokkal teszik.

Ispánmező, Meleghegy, N.-Röcze, Kokova, Csetnek, Pelsűcz-Ardó Hosszmező stb. megadták a feleletet, midőn iskoláikban a törvény kiválmáinál is szélesebb alakra fektették a magyar nyelv tanítását s azt a templomba is behozták.

A lehangzatosabb resolutionál is többet mondanak ily tények. Kövessék őket szomszédaiak s mutassák meg, hogy, habár ragaszkodnak anyanyelvükhöz, melyet tőlük elvenni senkinek sem jut eszébe s csak aljas rágalom foghatja a magyarra, de annál is magasabbra helyezik a közös haza s saját jól felfogott érdekeiket. Ki attól el akarja fordítani, célt téveszt. Gömörmegei tót népünk mindig életszükségnek tartotta a magyar nyelv ismeret megszerzését, áldozatok árán is taníttatta gyermekét reá s azért ezen alapra állva, nem lesz nehéz tovább építeni s elnémitani azokat, kik agyrémek után vadászva, félre akarják vezetni s saját érdekeivel merően ellentétes irányba terelni.

Nagy és háladatos tér kínálkozik itt azok részére, kik a magyarság, a haza s a tót nép igazi érdekeiért lelkesülni, azokért áldozni, tenni tudnak. Ne habozzanak, ne várakozzanak s ne engedjék a tért ellenkező áramlatnak. Hova a gondviselés helyezte, töltsék be a tért, tartsák s őrizzék meg a magyarságnak s e hazának.

Az 1868-ik évi 53. törvényezikk.

Ezen czim alatt jelent meg e lap f. évi 18-ik számában egy czikk melyben közölve lett, egy vegyes házasságból született gyermek, a czikkirő szerint, illetékelenül történt megkeresztelése a kokovai evang. lelkész által.

változik 18 évi ciklusban, így tehát ritkán, évenként csakis kétszer-háromszor állanak be a fentebb vázolt feltételek.

Most még azt hiszem arról volna érdekes eszevegnünk hogy mért lesz a Nil vidékén s Ázsia közép részén a fogyatkozás teljes, s mért nálunk részleges? Ezt könnyen megfejtethetjük magunknak, ha figyelünk arra, hogy a hold távolsága tőlünk 50 és 51 ezer mérföld közt változik, árnyék kupja pedig nem egészen 51 ezer mérföld hosszú, így csak egy kis ponton, mintegy 36 négyszögmerőföld területen érinti az árnyék földünket, akkor, mikor földközélen van a hold s csakis e területen és azon területeken lesz a nap teljesen elfödve, melyeken e körárnyék egyenes vonalban a föld forgása következtében áthalad, mindaddig, míg az égi testek egymás iránti helyzete meg nem változik, a szomszéd vidékeken mindennél részleges lesz a fogyatkozás és pedig annál kevesebb lesz elfödve a naptól mentül távolabb fekszik a vidék a teljesen árnyéktól hely középpontjától. Nálunk 17-én egy harmada lesz a napnak elfödve, s erről ki-ki megfog győződni, ha az idő kedvező lesz s a fent jelzett időben középpont napunkat fekete vagy feketített üvegen át vizsgálndja.

Kérdezhetné még szíves olvasóm, hogy mi történik akkor, ha valamennyi fent vázolt feltétel beáll kivéve, hogy a hold nem földközélen, hanem földtávolba jut, — akkor gyűrűs napfogyatkozás áll be, a most már csak az árnyék kup fél árnyéka által érintett vidékeken, azaz a nap széle a hold sötét korongja körül ragyog, mintegy gyűrűt képez, a szomszédos vidékeken pedig a fogyatkozás szintén részleges lesz, de valamivel kisebb lesz az elfödött rész, mint különben teljes napfogyatkozások.

Különösen megragadók azon természeti tünemények, melyek a napfogyatkozás teljessége pillanataiban állanak be, a hőmérsék alább szál, mintegy figyelmeztetvén arra, hogy nap nélkül örökös jég hazája lenne a föld, föltűnnek a fényesebb csillagok, a fegyverzett szem előtt pedig föltűnik a nap glóriája a korona, mely két-három oldalról kiindulva a napfelületéről, mint sárgás rózsaszín fénykévek csoportjai törnek elő a sötét hold-korong mögöl, a folyton vajúdó és forrongó nap által a világtérbe vulkanikus erővel dobott s még világító saját, s a nap által lehullásra kényszerített s hője által e vidékeken már megolvastott s gázzá

Miután a közlő nem tudni, tudatlanságból vagy rosszakarattól elferdítve hozta nyilvánosságra elé ezen esetet, s ily nézpontból a dolog odiumát alulirotra igyekeznek zudítani, vádolván őt felekezeti rajongásról: felhiva érezzük magunkat, a dolog meritumához hozzá szólni, s neki az itt következőkben megfelelni.

A példának előhozott eset, ugyan is egészen másként áll, mint azt ő neki tetszett nyilvánosságra boesajtani; ha az igazi tényálladékokat be akarta volna vallani, akkor így kellett volna példázgatnia: „Kokován él egy házaspár, a férj ág. evangélikus, a nő rom. katolikus vallásu. Ezen házasságból egy leány-gyermek születvén, ezen gyermek a szülők — úgy az apa mint az anya határozott, az evang. lelkész és tanuk előtt kifejezett kívánságára, az evang. hitfelekezet szertartásai szerint kereszteltetett meg és beanyakönyveltetett.”

Kérdjük már most a kedves czikkirőt: lehetett-e, a mostani kétes és bizonytalan viszonyok között, az evang. lelkésznek, a gyermek megkereszteltetését visszautasítania? — azt hiszük, hogy nem; és ha nem lehetett, micsoda intenciója lehetett czikkirónak az esetet elferdítve nyilvánosságra hozni? — és mily jogon, mily arczullattal vádolhatja az evang. papot felekezeti rajongásról?

Felekezeti rajongásról lévén tehát szó, kijelentjük itt, hogy mi evang. papok az igaz, hogy a rajongásig határos szeretettel viseltetünk egyházunk iránt, mind a mellett mi a törvényes rendnek vagyunk emberei, és soha sem jutott volna eszünkbe, más felekezet jogaiba bevágni, ha erre a rom. kath. clérus tulkapásai és folytonos támadásai nem kényszerítenek és ha az országos törvényhatóságok az 1868. évi 53. t. cz. 12 §-a áthágóinak cselekményeit, a budai és soproni esetek telett hozott ítéleteik szerint nem magyarrázzák.

De hogy a mostani kétes és bizonytalan viszonyok között nem tehetünk másként, mint a hogy cselekszünk, ennek indokolására felhozunk itt példának mi is, ugyan csak Kokováról két esetet.

Kokován él egy házaspár, a férj rom. kath. a nő ág. evang. vallásu; ezen házasságból született ez előtt két évvel egy leány-gyermek, melyet a rom. kath. apa kívánságára és az evang. anya határozott ellenzése mellett, a Kokovai rom. kath. lelkész megkeresztelt és beanyakönyvezett.

Ugyan kérjük már most a t. czikkirőt, legyen szíves ezen két esetet párhuzamba állítani, s megmondani: mely részben van a felekezeti rajongás és vakbuzgóság.

De van még ennél czifrább esetünk is, és ez a következő: 187* egy kokovai ág. evang. egyháztag — Zajecz József, halálos ágán meggyónni kívánván, ennek rom. kath. neje, nem az illetékes evang. lelkészt, hanem a rom. kath.

bomlasztott, s fényleni kezdő idegen meteor-anyag vegyülete ez, uti por, melyet a rohanó nap ver fel a mindenség végtelen utain, — ekkor vizsgálhatók legkönnyebben a protuberanciák, az az sötét rózsaszín felhő-alaku emelkedések a nap korongja körül szabálytalanul helyezkedve, ezek természetét illetőleg soká volt bizonytalanságban a természet-tudomány, míg Jansen s az ő nyomán Lokiger erős spectroscopik segélyével fel nem derítette, hogy a protuberanciákban a nap viharai által felkorbácsolt cromosphaerát látjuk s anyagát kavargó hydrogen lángok képezik vegyítve a vihar által felszaggatott érczágakkal, melyek a protuberanciák csuesán folyékony halmaz állapotra hűlnék le s mint érczes hullnak vissza, e tünemény most már a tökéletesített s e czélra készített spectroscop segélyével máskor is, nemesak napfogyatkozás alatt szemlélhető.

A vizontlátásra tehát szíves olvasóm, mert azt hiszem, 17-én szemünk egy pontban az égen találkozni fognak.

ifj. Hegyessy Sándor.

Látó képességünk érdeke.

Dr. Löcherer Tamástól.

Felolvastattott a gömörmegei orvosgyógyász-egylet 1882. április 24-én tartott gyűlésen.

— Folytatás és vége. —

Igy van a szemmel is a dolog, mely a hol megvan a szellemi képezés közvetítője, ha a szem nem gyakorolja magát, fejletlen marad; ha pedig tulhalmozzuk gyenge fejlődés állapotában — művelődik ugyan kezdetben, ez így mint minden más — gyakorlat által fejlík, de a tulhalmozott munka mint minden mást, úgy ezt is kimeríti s elkoptatja. Sokra vittük, mert hiszen az bizonyos, hogy ma több szinárnyalatot ismerünk, mint az elődök — minutialis tárgyakkal foglalkozunk, sőt annyira mentünk, hogy nem az olajos káucz, fagyú gyertya és petroleum lángja, de maholnap a gázláng is kevés lesz a megvilágításra. Az más kérdés: vajjon jobb-e a szó szoros értelmében véve szemünk mindezeknek daczára, mint az elődök?

A tulságos munka uraim s ebben azon irány, a mely

plebánost hívta meg a haldokló férj ágyához, kit megpillantván a beteg, falhoz fordult, és így szavakra fakadt: „nem ezt, nem ezt!” — Az illetékletlenül meghívott lelkész ennek dacára elvégezte a haldokló felett az utolsó kenet szertartásait, azon kijelentés mellett, hogy az illető áttért a róm. kath. hitre; — Zajacz Jozsef hulláját, a ki csakugyan pár óra mulva meghalt, másnap a róm. kath. templomba vitette és az evang. lelkész. ki csak utolsó órákban értesült a történetéről, — határozott óvástétele dacára, el is temette.

Kérdjük a t. cikkirót, melyik részen lúgól itt a felekezeti rajongás? — nem indokolt-e ily eseteknél egy igazi protestans hitű embernek legmélyebb felháborodása?

Miért nem tartjuk és nem tartatjuk meg hát hajthatlanul az 1868. évi 53. t. cikkeket s a többi, a felekezetek egyenjogúságát garantáló törvényeket? — hova fog a mostani versengés vezetni? — miért nem mondják ki világi hatóságaink ernyedetlenül: hogy az illetékletlenül netán megkeresztelt gyermeket büntetlenül nem lehet, mert nem szabad, beanyakönyvezni s az illetékletlenül még is netán beanyakönyvezett gyermek feltétlenül kanyakönyvezetendő s nem a szerinti szülője anyakönyvébe bevezetendő?!

Vagy azt kívánja a kedves cikkiró, hogy csak mi protestansok legyünk mindig a megrövidített fel? — s ha néha repressáliákhoz nyulunk, csak minket szabad rajongással vádolni és okozni? mint az az egyszéri Ezópusi farkas vádolta, mert fel akarta falni, az alatta álló bárányt, hogy a patak vizét ő zavarja neki, tehát okvetlenül fel kell falnia az ártatlant?!

Azt hiszi a kedves báránylelkű cikkiró, hogy Magyarország alkotmányának ragyogó napsugarai mellett még soha szabad lesz a gyöngébbet, csak azért mert gyöngébb, ütni és a sötétben botorokálni? ne higye azt! — mert rend és békeesség csak ott lehet, a hol a törvény tiszteletben tartatik, nem pedig ott a hol az ármány és eselszövény részére kibúvó ajtók léteznek. Mi hisszük azt, hogy böles törvényhozásunk, nem sokára elfogja enyésztetni a mostani kétes és bizonytalan állapotot, és erősen hisszük azt is, hogy kedves hazánkban ezután is csak egy mértékkel fog az igazság mérteni, a hatalmasoknak úgy mint a gyöngébbeknek.

Gáber Lajos, kokovai ev. lelkész.

Szemelvények a „Národnie Noviny“-ból.*

Az 50-ik szám tárczarovata Pelsőczinek „Magyarország s a tótok“ című rópiratát ismertetvén, kikel ennek azon állítása ellen, hogy Magyarországon már az ősidőben is, a nemesség általában, minden származás- és nemzeti-ségi különbözősége mellett, szíves és lélekkel magyar volt s valószínűleg a „Zumtukvel“-féle magyar nyelvet beszéle. Ezt lehetetlenségnek tartja, hogy valaha ily képességgel bírt volna az a magyar faj, a mely ma sem tudja magába olvasztani a más nemzetiséget. De lehetetlenség ez azért is, mivel a magyar rendek későbbben elfeledték nyelvüket, míg a szláv rendek megtartották a magukét, minék bizonyossága az, hogy az országos főkormányzás körül, a szláv nyelv nyomai a latin mellett mindenütt találhatók, a mint például tény, hogy midőn II. Ulászló királylya megválasztása után Budára jött s az ország rendinek hódolatát fogadta: szláv nyelven beszélt hozzájuk, mindamellett hogy latinul kitűnően tudott.

A „Zumtukvel“-t tehát, habár abban sokkal több tói szó van, mint olyan, a mely a mai magyar nyelvben létezőnek, — ám tekintetek irodalmatok ősemleke gyanánt: de senkire sem fogjátok disputálhatni, hogy a mi szláv eleink ilyen szabálytalan nyelven beszéltek volna valaha. Hiszen a szlávoknak már az előtt is classikus bibliafordításai voltak, nem lehetett tehát annyira súlyosdniök, annyira elbarbárosodniök, hogy elfogadták volna a „Zumtukvel“-t.

* A tót nemzetiségi párt közlönyének főbb tartalmával s főleg megénkire vonatkozó közleményeivel fogjuk időnkint olvasóinkat megismertetni. Hadd lássuk, miképp gondolkodnak s mily fegyverrel küzdenek azok, kik velünk együtt érezni nem akarnak. Ismerve őket, könnyebben végzünk velök. Szerk.

a mostani korszakban uralkodó oka annak, hogy mindenütt oly kedvezőtlenek, oly megdöbbenők a népességi mozgalmakról a statisztikai adatok.

Fertőző bajok törnek ki, gőczokat keresünk s a talaj, az ivóvíz, a lakásviszonyok fertőzöttségét adjuk okul, bacteriumoknak tulajdonítjuk a bajt, pedig ez mind távolabbikok — az erdőtől nem látjuk a fát — nem látjuk be, hogy a baj az emberi test századokról-századokra való elszányulásában rejlik.

Neveljük fel az emberi testet! Fordítsuk a fősúlyt az ifjúságra, míg az gyermek, a esont, az izom fejlesztésére! Ne ragaszkodjunk mereven a 6-ik gyermekév iskola kötelezettségéhez, lesz erős, testben, lélekben ép, edzett s mindenféle új ragályos bajoktól ment nemzedék.

Tanulni soha sem késő és mindég elég idején van akkor, midőn a test már eléggé conservált. Nem tagadom, határozottan hibázatom a mostani nevelési rendszert a fent elmondottak alapján és gyakran eszembe jut áldozatja nevelési rendszerünknek, valahányszor — és pedig gyakran — találkozom az ugynevezett „kis öreg“ gyermek alakokkal, kik silány, ökolóvi testi formából egy 20 éves élet tapasztalata szerint beszélnek, itélgetnek. Vagy nem nevelési rendszerünk áldozatja-e a napi lapokban majd nem állandó hír tárgyként szolgáló 14—16 éves életant gyermek öngyilkosság!

Szeretem a gyermeket, gyermek éveit hibaival s egyáltalában nem tartom korán mérséklendőnek a gyermek játszi kedvtézet gondozásati szempontból.

A tankötelezettségtől nem csak az olyan gyermekek volnának felmentendők, kik tényleg betegek, de azok mind, kik gyengébb testi szerkezetük miatt — szakértőktől előleges vizsgálat után 2—3 évre a szellemi munkák abejtől eltiltandók lennének. Egy pár évvel később kezdeni szellemi munkákat — bármily csekélyek is azok — az említett szervezetre — nézetem szerint — határozottan haszon.

De messze eltértek eredeti célotól, átmenyek és feleletet keresek azon adatokból, melyek előttem fekszenek, harmadik azon kérdésekre: van-e összefüggés a kor és a roszlátás között? Ime ezek a számok, melyeket vizsgálataimból kaptam, szolgáljanak ezek bizonyítékaul annak, hogy

Az 51-ik szám befejezvé a fentebbi ismertetést, fájdalmas pillantást vet a tót nép jelen helyzetére s annak összes társadalmi bajait: a szegényedést, a nyomort, a kivándorlásokat a „magyarizálás“ szomorú következményének mondja. „Azt a zsidót, a ki most a Vág partján mint a barommal, úgy bánik a néppel. — a magyarizálás előtt még batyuval a hátán az országoton láthatad, vagy ha a másikkal talán már henn a faluban találkozál, de rongyos eszímájából még szalma kandikált.“

A magyarizáló kormány ime behozta a teljesen magyar bíráskodást, kitiltotta a tót könyveket s a tót népnek adófejében befizetett pénzt Budapest szépítésére, a magyar nemzeti színházra, a magyar iskolákra stb. fordította. A tótágnak az összes alkotásokból néhány vasut jutott, csupán azért, mert az illető vidékeket még sem lehetett a levegőn át összeköttetésbe hozni a külfölddel.

A tót nemesség helyzete nem egyéb, mint a tót nép helyzetét ábrázoló képen, egy fekete, hasonlóan gyászos staffage. Szörnyőség, hogy a tót vér, a nemesség kivált ifjabb nemzedékében, a magyarizálásnak mennyi áldozattal szolgál! Az idősebb nemzedék szemre már szintugy megmagyarizáltott, de érzelmre, erkölesre s egész lényére nézve még mindig tót. „Szentiványi urnak generációjára csak fizikailag engedtek a magyarizálásnak, de lelkileg még semmi sincs benne abból.“

Fájdalom, hogy az nem mondható a fiatalokról, a kik most nőnek a „Felvidéki“-félék iskolájában!

Mit tehát, ha a nép megmagyarosodnak? Az súlyos kérdés volna, a melyet távoztass el tőle jóságos Ur Isten!

* * *

Az 52-ik szám „Gömörből“ április 29. című közleménye, az Ispanmezőn május 7-én első ízben tartott magyar istentiszteletre vonatkozólag így szól: „A mint értesülök, ezen komédiát Vlaho jegyző arangirozza azon okból, mert kiválóan rászorult a magyar hadur protekciójára bizonyos dolog miatt, a mely néhány év előtt történt.“ Honéczy lelkész pedig azzal rágalmazza, hogy „csak a magyarsága miatt Szentiványi Árpád és Vlaho jegyző protekciójá folytán jutott Ujvásiára.“

Önelégült mosolyal állítja továbbá, hogy az ezen „magyar komédiát“ rendezőket az ujvásáriak (az anyaegyház) „ispanmezei új magyaroknak“ eszfolják.

Ezen „dögvész (ragályos) sebet“ Süvetén is látja, a hol Terray Gyula ev. lelkész ugyanazon szellemben működik s a ki „a magyar istentisztelethez Groó gömörmezei tanfelügyelőtől 12 magyar énekes könyvet koldult ki.“ Azután Glauf Pál rimaszombati lelkész működését itéli el haragosan s zárjel között tudat adja róla, hogy születésére nézve tót Csetnekről.

Teljesen megvagyok győződve, — ugymond — hogy ezen dühöngők (zurívek) nem érnek czélzt és hogy a mi népünk a magyarizálásnak ezen árját is megemészti és tuléli; no de mindamellett félek azon erkölesi corruptiótól, a mely a magyarizálással össze van kötve.“

Ezért megis felhívja és kéri „a mieinket.“ hogy a magyarizálásnak „centreminek“ ássanak főként az őleő tót könyvek és folyóiratok terjesztése által. Majd a fiatalabb testvéreknek szívökre köti, hogy azon városokban, a melyek a tótágnak végső örálomai gyanánt tekintendők, mint ügyvédek és orvosok „esendesen letelepedjenek“ s a bizalmat megnyerve, a tótágnak érdekében működjenek. Végül a gyermektelen jobbódu mieinknek azt a szerepet osztja ki, hogy ezek a hajléktalan árvákat magokéva fogadják s „nemzeti szellemben neveljék.“

Igy véli pótolhatónak a tót népnél ama gyarapodást, a mely a tót iskolák és a Maticza bezaratása által tőle elvonatt.

r. e. l.

Színház.

Szombaton (máj. 6.) „Faust az ördögzimboróját“ adták elő. Nagy falragaszok hirdették előre a látványos operettet, mely Göthe hason című művének gyarló poridja. Az első felvonást s az ékszerdalt leszámítva semmi megkapó, semmi gyönyörködtető nincs e darabban. — A

a tanuló ifjúság kora előrehaladásával szaporodik a roszlátók száma.

A vizsgált 343 egyén közül:
az 5 évesek mind Emetropicus rendszer látók;
a 6 évesek között Miopicus 7%
a 7 évesek között Miopicus 17%, Hypermetropicus 3%
a 8 é. között találtattott M. 3%, H. 1%. Más b. 2%—9%
a 9 é. " " M. 21%, H. —. Más b. 13%—34%
a 10 é. " " M. 15%, H. —. Más b. 6%—21%
a 11 é. " " M. 12%, H. —. Más b. 5%—10%
a 12 é. " " M. 12%, H. 10%. Más b. 10%—32%
a 13 é. " " M. 22%, H. —. Más b. — 22%
a 14 é. " " M. 22%, H. 5%. Más b. — 27%
a 15 é. " " M. 30%, H. 3%. Más b. — 10%
a 16 é. " " M. 10%, H. —. Más b. 12%—10%
a 17 é. " " M. 12%, H. 12%. Más b. 12%—36%
a 18 é. " " M. — H. —. Más b. — %

Ezen számok szerint életéről-életére fellelő haladva — kevés különbözőséggel szaporodik a roszlátók száma.

IV-ik kérdésekre: vajjon van-e valami összefüggés a szem festenydussága vagy festenysegénysége t. i. a barnás és kékes szemek és a roszlátás között következőket találtam:

141 kékes szem közül Miopiát, rövidlátást 16%, Hypermetropicát, távollátást 3%. Más betegedést 2%, összesen 21%-et tett ki a beteg szemek száma.

202 barnás szemek a Myopia 14%, H. 1%. Más megbetegedés 3% összesen 18% a beteg szem száma.

Ezekből az tünik ki, hogy a megbetegedésre a szem festenysegénysége inkább conforal, tehát a kék szemek gyengébbek, mint a barnák és tény az, hogy a legjobb szemeket a barnás szeműeknek találtam.

Ezekből kiki vonjon magának következtetést a mennyire ezen adatok még nem tömeges mennyiségére — támaszkodni lehet. Minden adatok, mint megénk egészségügyi statiszticai adatai sok helyen gyűjtendők lennének, hogy tekintélyes vizsgálati adatokkal rendelkezhetvén e tárgyat tudományos elbirálhatóság végett sok oldalról megvilágosíthatjuk. További kutatásajmról és V-ik kérdésekre bator lesznek egy más alkalommal felelni.

kiállításal bebizonyult az, hogy egy-két görög tűz legfőlebb a galeria látogatóira hat, míg az intelligens közönséget hidegen hagyja. Hegedüs (Faust), Völgyi Gyula (Mefes), Pálfi (Margaretha), Pálfi (Siebel), E. Szabó (Mártha) mindent elkövettek a darab élvezetessé tételére, s ez az említett helyeken sikerült is, de a „fényes kiállítás“ fénytelensége miatt az egyes csoportok felállása alkalmával (tanulók, katonák, tündérek) a hatás, mit az első felvonás előidézett folyton gyengült. Közönség szép számmal.

Vasárnap (máj. 7.) Planquette R. „Cornevillei harangok“ kedves zenéjű operettjét már máskor is, mégpedig jó erők által előadva hallottuk; de azért a jelen szereplők igyekezete megtette most is a hatást. Szereplött (Bácskay J.) élenk pajzán dalai eléggé természetesen, csak mint grófikasszony kissé elbizta magát. Zsermékén (Pálfi) ki volt fáradva, mert két estén át ily szerepeket végig énekelnie erős föladat volt. Grenisö (Hegedüs Zs.) erőteljes inangja betöltte a természet, csak a hanglejtés ellen némi kifogásunk, mennyiben a pianók háttérbe szorultak. Hárri (Pálfi) helyes föllogással, mély érzéssel énekelte. Gáspár apó (Völgyi Gyula) örülési nehéz jelenetében tünt ki. A bíró (E. Szabó Gyula) folytonos derültsegen tartotta az arezok izmait, mibe a tulzás is járult. A rögtönzések általában szükségtelemek föleg ott, hol ugys anyja a comicum. — A karok jól működtek. Ajánljuk azonban a karmesternek, hogy a tempóban szigorúbb legyen, valamint fortissimóival ne nyújta el másszor Zsermékén különben is győnye hangját, melynek színezése épen a leghatasosabb jelenetekben sokat vesztett értékéből. Az utolsó felvonásban a „Bim-bam“ dal jobban sikerült, mint az előzőben.

Kedden (máj. 9.) Benedix 4 fevv. vigjátéka „Az agglégeny iskolája“ adatott elő. Néhány boumots-ját levonva nem arra való, hogy a műsoron megtartassék. Legszellemesebb volt Kólop (Völgyi Gyula) az együgyü inas, ki legalább földerítette a közönséget, különösen midőn elégbator volt urával szembe szólni, szentirási idézetekkel bizonyítván, hogy bizony csak meg kell házasodni. Minthogy e darab itt most először adatott, lássuk röviden meséjét. Dörömb nyugalmazott törv.széki bíró, Dombay zenetanító és Keleti ügyvéd Váradiné házában laknak s en famille nála is „kosztolnak.“ Az öreg törv. sz. bíró, mint afféle „nőgyűlölö“ egyre predikál a házasság ellen, amint azt az agglégenyek már megszokták. A zenetanító zongoráztattat ad Agnesnek, Váradiné okahugának. Agnes hálás tanítvány, de a tanító más szemmel is tekinet tanítványára; míg az ügyvéd meg duettekét gyakran zongorázgat az ifju leánnyal. Ezt a nagyönöme ugyszeretné, ha a duettelés nemcsak ideig óráig tartana. A zenetanító e mellett azonban más felé is „esapja a levet.“ Megtörténik, hogy mekkéri Ligeti Aranka fiatal özvegy kezét is, de annak barátjóra iránt érzett erősebb vonzalmát sem titkolhatja el, azon veszi magát észre, hogy „három egyszerre“ mégis csak sok. Ez alatt megjő Fenyvesy Károly, kinek atya rendelkezéssel el kell vennie nőül a fiatal özvegyet; de előbb találkoznán nagybátyjával Dörömbb, ki őt a házasságról lebeszéli. Kifózik a tervet, hogy e házasság dugába düljön. Amde Károly már előbb a város ligetben találkozik Arankával ismeretlenül s — Amor nyila üt beléje. Névtelen levelek kerülnek a fiatal özvegy kezébe, melyek Károlyt szörnyen lefestik, sőt a nagy bátya maga személyesen elmond neki minden rosszat „mákvirág“ öseseről, hogy megutáltassa vele őt nemcsak, hanem midőn a fiatal özvegyet meglátogatják, ez Károlynak tettetett magaviseleében megbotránkozza, csakugyan kiadta az utat a nagybátya örömére. De Károly most látja, hogy az apai parancs folytán nőül veendő özvegy és az imádotja egy s ugyanaz. Erre kitör a háboru a nagybátya és unokaöcs között. Csak Dombay estélyen sikerült az érdekeket kiegyenlíteni, midőn ennek csapodársága is kitűnt. Kölesönös fölvilágosítások folytán a fiatal özvegy Fenyvesy-e lesz, Keleti meghóditja Agnest, Margit hű marad Dombayhoz. Még a vén Dörömb is nyakába veszi Váradiné, ki házat elakarván adni, fölmondja a lakást Dörömbnek, ki azonban a megszkott házból kimozdulni nem kíván. Ebből megítélhető, hogy e darabban nincs valami sok psychologiai elem. Am azért a közönség, mely szép számmal töltte meg a házat, elég jól mulatott, mert szeméizeink tették érdekessé a darabot s játéku által igyekeztek kipótolni azon hiányokat, melyeknek bőveben van e mű.

A fiatal özvegy (Dombayné) elegans megjelenése imponált, s bár olykor a sugó kötötte le a figyelmét, mégis osztatlan elismerésben részesült. Fenyvesy Károly (Pálfi) méltó volt imádotjára, hanghordozása, mimikája semmi kívánni valót sem hagyot hátra. Dörömb (E. Szabó Gy.) a megtestesült agglégeny. Keleti (Hegedüs Zs.) maga sem hitte, hogy fogadását — agglégenyül maradni — megtartsa. Dombay (Kövi) még nem elég Don Juan. Kólop (Völgyi Gyula) utólrhetlen bamba és szerelmes inas. Ezuttal egyik sem tulzott.

Csütörtökön máj. 11-én három egy felvonásos darad adatott elő, u. m. „A szükség törvényt bont“ Széfaludytól. — „Ha te ugj, én is ugj“ N. N.-től s „A dajka“ Bereiontól. — Kell-mesen lepett meg mind a három darab egy a tárgy kerekdedsege, szakadatlan menése, — mint az összhangzatos előadás által. — Pálfi (Dorottva) Völgyiné (Zarandiné és Béreziné) kiváló föllogással alakították. — A férfiak közül Hegedüs (Gargaillon és Kelepi) Völgyi Gyula (Halmi és Mitouffard) tüntek ki. — Ez utóbbi mindkét szerepben remekelt. Az egyöntetű előadás folyton derült hangulatban tartá a nem nagyszámú, de diszes közönséget.

Hírek és vegyesek.

Előléptetés. Kálmán Frigyes Baján állomásozó, rimaszombati illetőségű honvéd százados legközelebb őrnagyi rangra emeltetett. Üdvözöljük őt ezen előléptetése alkalmából s óhajtuk, hogy földünknek gyors emelkedése pályát választva ifjainknak jobb buzdításul szolgáljon a katonai pályára, mely gyorsabb emelkedést, magasabb rangot és biztosabb fentartást helyez kilátásba, mint bármely más polgári életpálya. Vagy még mindig fél a hajdan vitéz magyar a kardforgatástól?

Hymen. Komjáthy J. gortvakisfaludi bérlő e hó 6-án tartotta esküvőjét Kék I. kisasszonnyal Balassagyarmaton.

Fényes esküvő lesz holnap a gróf Andrássy Géza és gróf Kaunitz Eleonora k. a prágai esküvője. Az örömszlólkön kívül jelen lesznek hazánkból gróf Andrássy családjával és herczeg Odescalchi Gyula nevével. Az Andrássy család diszköcsiját már a mult héten utnak indították.

A megyei művészeti és régészeti kiállítás programját a végrehajtó-bizottság e napokban fogja a közönséghez intézett felhívással együtt szétküldeni.

Az uszoda ügye még mindig vajdik. Nem lehet elképzelni, mennyire érzik szükségét az uszodának társadalmi köreink. Husz év óta kísért ez ügy s valóságos tengeri kigyóvá nőtte ki magát. Az emberek nagy része már skeptikusokká lesz, hogy valahára e kérdés megoldást nyerjen. S honnan mindez? Mert quod capita, tot sensus. Terv, költségvetés megvan, csak végre kellene hajtani; de a vélemények a helyre nézve még mindig elágaznak. Bizonybizony, ha e hóban nem hozzuk létre, úgy ez évre ismét elmarad.

Ispánmezőről írják lapunknak, hogy a folyó hó 7-én tartott magyar istentisztelet s urvacora osztással egybekötött népünnep fényesen sikerült. — Az istentiszteletet társaságban, ezt pedig táncmulatság követte, melyet a helybeliek magyaros vendégszeretete és szakadatlan jókedvű fűszerezett. — A helybelieken kívül Jolsvárol, Ratkóról, Köviből, Újvásról, Felfaluból s a szomszédos helyekről sokan voltak jelen s vettek részt az ünnepély részleteiben. A jelenlévők közül a helybelieken kívül Horáczky Öljönét, Putra Edonét, s Tóth Jolánt továbbá Szentiványi Árpád orsz. gyűlési képviselőt, Latinik R-t, Palugyait, Antalikot, Felföldit és számos néptanítót említ fel levelezünk. — A népünnep tekintélyes anyagi hasznót is hozott a megbecsülhetlen erkölcsi mellett az egyháznak.

A majálisok sorát a helybeli fiatalság nyitotta meg e hó 10-én. Az előző két esős nap elég volt arra, hogy a légkört lehűtse, de nem volt képes lehűteni a kedélyeket, habár a délelőtti elég hős légáram indult meg felülről a Rimavölgyén. A bátrakat a szerenese segíti, gondolták, s díszes, előkelő társaság gyűlt össze a szabadkai erdőoázison. Szerenéses volt, ki gondoskodott felőléről, mert bizony olyan zefírek lengedeztek, hogy nők, férfiak beleképzeltek magukat valamely késő őszi szüret élményeibe, körülfigyelve a lobogó tüzeket, hogy kissé fölmelegedjenek. S a fiatalság? mit törődött Jupiter pluvius s Aeolus boszantásaival, lett legyen az zápor, vagy dermesztő bóra, csak azért is kifogott mindakettőn. Majd meg, mikor az asztalok megtelek s a finom és drága teher alatt csaknem recsegték, mikor körülzöngölve megcsendült a pohár is, senkinek sem juthatott eszébe, hogy a zord idő ellen panaszokdjék. Igazán olyanok ezek a nők, hogy agyonetnének az embert, mert annyi sok szép kímáló elől halandó csak nem térhet ki, ha másnap, harmadnap megfekszi is. Hát még a mi el nem fogyott! Igazva volt Pista bátyáknak, midőn a temérdek kosarat meglátva, fölkiáltott: „a maradéka elég lenne hét családnak hét hétig”. Meg is emlegeti az a sok ácsorgó ezigánypurdé, hogy régen volt olyan karácsonya — májusban. A lucullusi lakoma után még nagyobb tüzzel húzta Jano a talp alá való nőtákat s csak a késő este oszlatta el a vig társaságot. Mondja aztán valaki, hogy a jó kedv ki nem fog még a háborgó tengeren is, mint ezt ezelőtt tizenhárom évvel az Adrián láttuk! Még csak azt említjük meg, hogy ott volt a város színe-java. A négyest 20 pár tánczolta. Kar hogy oly rövid volt!

A második majális f. hó 17-én ugyanott az ifjabb nemzedéké lesz, a gymnasium s egyet kivéve valamennyi elemi iskolák tavaszi ünnepe, föltéve, hogy a napfogyatkozás hagy annyi sugarat, mely elég a vidám sereg örömeinek. No, már ilyenkor csak a szomorkodók, a betegek szoktak otthon maradni. A közeledő tömegesen iratkoznak alá.

A gömörmezei közigazgatási bizottság f. hó 8-án tartotta rendes havi ülését. Tárgyai közül figyelmet keltett Deutsch Áron esetneki kereskedő harmadfokú fellebbezése, már harmadikban elkövetett regaleconkítás tárgyában hozott s őt a szeszárulástól végkép eltöltö itélete, mely megerősített. Ugyan akkor több tornallyai járásbeli bíró és kör-

jegyző a taukőtelezetség végrehajtása körül tapasztalt hanyag eljárásért 2—2 frtnyi pénzbírságban marasztaltott el.

Lopás. F. hó 10-én reggeli 5—6 óra közt egyik elsőrendű kereskedőnk csendesen pihent ágyában, mialatt a személyzet a földszinten levő boltihelyiség felnyitásával voltak elfoglalva. — Ez alkalmat egy eddig ismeretlen nő felhasználva, ritka vakmerőséggel felsurrant az emeletre s a folyton alvó háziurnak ágya mellé helyezett mellényéből értékes aranyórát ellopva s azzal tovább állt. Nyomozzák.

Uj posta. A közigazgatási bizottság által is szükségesnek nyilvánított klenőzei postaállomás e hó elején nyitott meg.

Gyári vállalkozás. Városunk néhány tekintélyes egyéne azon üdvös tervvel foglalkozik, hogy egy kisebbszerű gazdasági gépgyárat, mely egyúttal bizományi vállalat is lenne, létesítsenek. Ily vállalat szükségességét eléggé mutatta a gazdasági egyesület által e tavasszal rendezett gépkiallítás, midőn a kiállítók nem remélt üzletet csináltak. Alkalmos helyünk is lenne ily vállalathoz s a csekély tőke, mely itt előnyösen lenne elhelyezhető, véleményünk szerint, minden nehézség nélkül lenne megszerezhető. A városra s megyére nagy veszteség lenne, ha a tervező urak ezen vállalatot nem effectualnak. Hasonlóképp értesülünk, hogy a gerliczei volt vasgyártelep most üresen álló épületeit is a tulajdonos urak valamely e vidék természeti viszonyainak megfelelő gyári vállalat életbejuttatására felhasználni törekveszenek.

Eljegyzési ünnepély és halál. Leányának eljegyzését ünnepelték a nyustyai ezigánybíró házában e hó 7-ikén, midőn néhány legény oda vetődik s magának muzsikáltatni kíván. Nagy nehezen kituszkolták őket a szűk szobából, de az udvaron is folytatták garázdalkodásukat s midőn a ezigány házigazda kiérve, esendre és távozásra kérte őket, neki mennek s több fejűtés következtében halva rogyott össze a házigazda. Az öt tettes már is hüvösön várja megérdemelt büntetését.

Középitkezés. A rimaszombati kisdudóvoda új, tágas és ezélszerű épülete már tető alatt áll s legközelebb befejeztetik. A megyei kórház falai is kiemelkednek már a földből s váro-unknak a vasuti vonálfelőlő részét tetemesen foglalja emelni ezen középitkezés. Vasuti állomási épületünk is elhagyja földszinti szerénységét, melyben eddig a rimabányai megett is állott s még e nyáron emeletet kap, mi által az utazó közönség eddigi jogos panaszának eleje lesz véve.

Magyar nyelv terjesztés. Madarász Pál egyházi felügyelő s kataszteri bíró s Szirányi Ernő urak f. hó 3-kán Genesen földet osztályozván, meglátogatták a helybeli tót tanymű iskolát. Kivánságukra Mikulás János tanító bemutatta tanítványainak a magyar nyelvben tett előmenetelét. A tanító magyar kérdéseire adott szabatos feleletek, melyekből kitűnt, hogy azok nem betanítva, hanem következetes és fokozatos szemléltetés és beszélgető gyakorlat következtében a tanulók önálló gondolkodásának és kifejezési képességüknek természetes és életben is alkalmazható eredménye, továbbá az erre két, sőt három szólamu magyar egyházi énekek és népdalok összhangzó előadása oly örömdetelen lepte meg őket, hogy kifejezték, miszerint hasonló haladást még nem tapasztaltak sehol. Egyidejűleg apróbb iskolai szükségletek fedezésére 2 frtot adományoztak és a tanítót felkérték, hogy költségükre szegényebb gyermekek részére 15 példány magyar olvasó és gyakorló könyvet hozasson. Ily tett nem szorul dieséretre. Bár sokan követnék a példát s ne csak szóval hanem tettel működneek népünk magyar nemzeti szellemében leendő neveltetése érdekében. Az ez ügyben fűradozó tanítók erkölcsi és lehetőleg anyagi támogatásával sokat érhetünk el s ha e mellett ott is, hol édes hazai nyelvünk eddig nem zeng, annak használatát mindjobban terjesztjük, úgy, de csakis úgy beteljesedik legnagyobb magyaruunk jóslata, hogy magyar hazánk nyelvben is magyar lesz.

Két új lap. Az egyik „Kunfélegyházi Híradó” gazdasági ipar stb. hetilap megjelent 1. sz. apr. 23. Mint beköszöntőjében mondja „hű tükre kíván lenni a megye és város anyagi és szellemi terén mutatkozó mozgalmaknak.” Előfizetési ára egy évre: 5 frt. Rovatai eléggé változatosak s érdekesek. — A másik: „Délvidék”, Közgazdasági közlöny. Megjelenik Szabadkán. — Előfizetési ára 4 frt., a mellékklappal együtt 7 frt. Az első szám tartalma: Felhívás a közönséghez, gróf Zichy Jenő nyílt levele, a lap programjáról, zágrábi levél, a társulási munka Ó-Beesén, Ada földművelési ipar-kereskedelmi viszonyai, Bács-Bodrog-megyei méhészet egyesület, a villamososság a gazdaság szolgálatában, gazdasági tudósítások, közgazdasági hírek. Szük terünk nem engedi, hogy bővebben ismertessük; azonban ajánljuk mindazoknak, kik a közgazdasággal foglalkoznak s érdeklődnek a nem esupán a délvidéken lézgapptóló szaklap iránt.

Trieszti általános biztosító társaság. Mai számunkban közöljük a trieszti általános biztosító társaság 1881-re szóló zárszámadásait, melyekkel ez intézet ötven évi üzleti tevékenységét zárja le. A hozánk beküldött évi jelentésből a következőket emeljük ki: A díjbevételek a lefolyt évben összesen 995 036 frt 26 krral szaporodtak, a mi által az 1881-ik díjbevételek az 1880-ik 10,131,109 frt 19 krral szemben 11,117,145 frt 46 krra emelkedtek. Az A. mérleg, mely a tűz-, jég- és szállítási biztosítást foglalja magában, 910,192 frt 05 kr, tiszta jövedelemet mutat ki. Az életbiztosítási üzletet magában foglaló B. mérlegben 319,841 frt 35 kr nyereség mutatkozik. Ehhez járul még a jelzálogosztály 132,158 frt 11 kr. tiszta nyeresége, úgy, hogy összes nyereségkrrp 1,352,092 frt 47 kr. mutatkozik. A tartalékok rendkívüli szaporítása fordítottat a jégbiztosításból eredt nyeresémeny fele is kerek 160,000 frttal, mely e veszedelmes biztosítási ágából későbbi években eredhető veszteségek fedezésére van hivatva. A kártételeknél 1881-ben 29,049 káreset után 7,646,628 frt 11 kr. a társaság ötven évi fenállása óta 150,987,942 frt 87 kr. fizettetett ki, a melyből hazánkra 64,359 káreset után 25,980,418 frt 80 kr jut. — A biztosítási intézmény áldásos működésének és annak, mily jelentékeny tényező abban a trieszti általános biztosító társaság, ékesen szóló bizonyítékai e számok. A társaság tőkét a legelővigyázatosabban helyezvék el s kielégítőleg jövedelmeznek. Az elhelyezés fő tételei: ingatlanok s jelzálogok 19,858,881-39. Kőlesönök tulajdon életbiztosítási kötvényekre 1,830,421-24. Értékpapírok 8,237,321-50. Készpénzállomány az intézetnél s a banknál 1,850,127-38 stb. A kamatozó vagyon a múlt évben többel mint másfél millióval szaporodott, az érték papírok árfolyam-ingadozásának fedezésére szolgáló tartalék 61,300 frt 19 krral emelkedett s az idő szerinti 561,346 frt 22 kr. rug. A jelentékeny tartalékok ez ovatos és előrelátó összegyűjtése egyrészt a biztosítottaknak szolgál a lehető a legteljesebb garanciákkal, másrészt pedig a részvényest nyugtatja meg tőkéjének kevésbé kedvező évben is biztos kamatozása iránt. Az osztalék 1881-re minden, 315 frttal befizetett részvény után 270 frank aranyban.

Szerkesztői üzenetek.

L. J. Rbr-ó. Honnan e mély hallgatás? Péld. 15. 23.
r. e. l. Úlvözöjök. Csak minél gyakrabban, jó tudni ezeket.
T. E. N.-R-cze. Régen nem láttuk sorait, pedig már enyhe szellő fújdogál a völgyön át. Ou est Lambert, azaz hogy ifj. L. S.? Tan a madár fészket lesi?
V. L. P-rban. Egy munkatársunk megelőzte. Már szedés alatt volt s így becses közleményét nem vehettük fel. További közreműködésére számítunk, de rövidebbeket kérünk.

Felelős szerkesztő s laptulajdonos: **Pető Porubszki Pál.**

Magán-hirdetések.

Árverési hirdetmény.

2137. szám. — Rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, miszerint **Haluska Andrásnak** 103 frt 76 kr. tőke s járuléka iránti végrehajtási ügyében **Laurik András** és **Mihály** haesavai 41. tkben foglalt ingatlanokra 7550/881. sz. a végzéssel elrendelt árverésnek megtartására második határnapul 1882. évi május hó 26-án d. e. 10. órája Haesaván a község házában kintűzetik, mely határnapon ezen ingatlanok az arra feljegyzett özvegyi jognak fentartása mellett a kikiáltási áron alól is el fognak adatni. — Kikiáltási ár 719 frt.

Venni szándékozók kötelesek az árverés megkezdése előtt a kikiáltási árnak 10 százalékát készpénzben a kikiáltott kezébe bántatás nélkül letenni.

Az árverési feltételek a rimaszombati kir. tkvi hatóságnál és Haesava község előjáróságánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A kir. tszék mint tkhatóság Rimaszombatan. 1882. ápril 28-án.

1—1 **Marton Rudolf,** kir. tszéki elnök.

Orvosi bizonylatok

a MARGIT gyógyforrásról.

Előnyös tulajdonsága valamennyi szikeleges vizek között, — vegyi alkatrészeinek szerenéses összetétele, — kevés szabad, de gazdag, féljé kötött szénsav tartalma.

Dr. Korányi Frigyes egyetemi tanár és kir. tanácsos. Jó hatásának találtam a légutak és gyomornyák-hártyáinak hurutos bántalmainál. A Seltersi-, Redelni-, Vichy- stb. vizektől különbözik esekélyebb szabadszénsav tartalmánál fogva s azért véreszek lehetőségénél vagy a hol a vérkeringési szervek izgatásától kell tartani, a szénsavany dúsabb vizek fölött előnyvel bír.

Dr. Gebhardt Lajos egyetemi tanár. Rókus-kórház igazgatója. Kiválóan jó hatásának bizonyult a légző-, emésztő- és vizeleszervek hurutos bántalmainál oly annyira, hogy jelenleg rokonalkatu más ásványvíz kórházunkban alig rendeltek. — esekély szabad szénsav tartalmánál fogva oly esetekben is sikeresen alkalmaznak, a melyekben a Seltersi-, Giesshübl-, Gleichenbergi vizeknek használata határozottan káros volna.

Dr. Navratil Imre egyetemi tanár. Tor-ó-, gége-, légeső- és hörghettségben igen jó, kiváló hatást pedig akkor gyakorolt, ha az említett szervek bántalmánál rokon természetű gyomorjáv volt jelen.

Dr. Poór Imre egyetemi tanár. Gége-, tüdő-, gyomor-, vizehől ag idült hurutját szintúgy osztlatja, mint a Seltersi-, Gleichenbergi-, Giesshübl-, Előnye, hogy a betegek élvezettel isszák s hogy sem bevéve, sem belelegezve, a f ejsben vagy tudóban nem okoz semmi vértörődést.

Dr. Kétyl Károly egyetemi tanár. Légző, emésztőszervek hurutos bántalmainál jó eredménnyel alkalmaztam. Seltersi-, Gleichenbergi-, Giesshübl vizek fölött kisebb szénsav tartalmánál fogva előnyvel bír.

Dr. Barbás József Rókus-kórházi főorvos. Légző-, emésztő- s vizeleszervek hurutos bántalmainál bátran versenyez a külföldi szikeleges ásványvizekkel.

Dr. Bamberger Henrik egyetemi tanár, udvari tanácsos. Légző-, emésztő-szervek idült hurutjainál tapasztalt eredmény bizonyítja, hogy gyógyhatásban teljesen, azonos a Seltersi-, Giesshübl- és Vichy vizekkel.

Dr. Duchek András egyetemi tanár, udvari tanácsos. Összetétele és kellemes ízénél fogva ajánló a légző- és emésztő-szervek kórállapotainál.

Hamisítások és szándékos felvezetések elkerülése tekintetéből kérjük a tekintetes orvosi kart, hogy a t. ez. közönséget, hogy az eddig használt „Luhí” név mellőzésével ezentul csak a „Margit gyógyforrás” elnevezést használják.

Borral használva a legegészségesebb és legkellemesebb ital.

9—12 **Dr. Karlovsky utódai a „Margit gyógyforrás” igazgatósága.**

Főraktár: Rimaszombatan Kern Adolf ur kereskedésében.

Vendéglőmegnyitás

Rimaszombat, Cserenesényi- és iskola-utca sarkán
2—3 (a kir. adóhivatallal szemben)

Van szerenésém a t. ez. közönség tudomására hozni, hogy eddigi üzlet-helyiségemet: a **Rimaparti korosztály** elhagyva, folyó május hó 1-én Rimaszombatan a cserenesényi- és iskola-utca sarkán levő öz. Csicsnok Pálné asszonyság házában egy egészen új és díszesen berendezett

vendéglőt

nyitottam; hol izletes étkek és jó italok jutányos áron, pontos kiszolgálattal mellett, mindenkor kaphatók. — Ugyanitt **havi-koszt** (abonement) előleges megállapodás szerint — akár házhoz hordva — a legmérsékeltőbb ár mellett szintén kapható.

Legfőbb törekvésem pedig mindig az lesz, hogy a vendéglőmet látogató t. ez. közönségnek elismerését és megelegedését kiérdemeljem.

Rimaszombat, 1882. május 1.

Kiváló tisztelettel

Tóth Pál, vendéglős.

Vétele és eladása

mindennemű

állampapírok, sorsjegyek, értékpapírok, részvények, elsőbbségi kötvények, érepczenek stb., váltó-kiírás külföldi piacokra.

IGÉRVÉNYEK MINDEN HUZÁSHOZ.

Megbízások eszközlése a budapesti és bécsi tőzsdéken.

Tőkeelhelyezésre különösen ajánlja az alólírt váltó-üzlet

a pesti magy. kereskedelmi bank 5%-os zálogleveleit

melyek a legnagyobb biztonság mellett azon előnyt is nyújtják, hogy a jelenlegi árfolyam szerint, ha ki is huzatnak, veszteséget nem eredményeznek, és napi árfolyamon adatnak el.

A pesti magyar kereskedelmi bank váltó-üzlete

Budapest, Dorottya-utca 1. sz. (snájá' ház.)

